

ЧИННИКИ МОТИВАЦІЇ НАУКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У СТУДЕНТІВ 4 РОКУ НАВЧАННЯ НАУКМА

У статті розглянуто 8 чинників мотивації, які можуть впливати на студентів 4 року навчання НаУКМА при роздумах про майбутній науковий шлях. Зокрема, виявлено ті чинники, які не мотивують найбільше, досліджено зв'язок зацікавленості студентів щодо вступу до аспірантури та здобуття наукового ступеня, щоб створити підґрунтя для ефективної популяризації наукової діяльності серед студентів та майбутніх випускників.

Обсяг вибірки – 91 студент 4 року навчання НаУКМА, представлено всі факультети університету.

Ключові слова: мотивація студентів, наукова робота, вступ до аспірантури.

Розвиток освітньої та наукової галузей є пріоритетним напрямом діяльності будь-якої прогресивної країни. Їхній вплив на важливі сфери – економічну, політичну, соціальну – неможливо переоцінити, оскільки місце країни у світовій спільноті безпосередньо залежить від рівня та якості освіти населення, а також від здобутків науково-технічного прогресу.

Університети є осередком відтворення як фахово підготовлених індивідів, так і наукових та педагогічних кадрів, тому саме вони як заклади мають стати точкою суттєвої уваги з боку влади. Залучення кваліфікованих викладачів, відбір обдарованої молоді для навчання, адекватні потребам суспільства навчальні програми та мотивація талановитих та найбільш здібних студентів до академічної та наукової кар'єри є запорукою успішного функціонування освітньо-наукової системи в цілому.

Ситуація з освітою та наукою в Україні вимагає особливого погляду. Щороку кількість учених з різними науковими ступенями знижується через те, що молодь не бажає займатись наукою, а старші науковці з часом полишають роботу. Згідно з даними держстатистики, кількість працівників наукових інституцій у 2015 р. зменшилась у 4,1 рази, а також припинили своє існування 90 наукових установ [6]. Невтішними новинами є й те, що «кількість учених на душу населення (3,8 проміле) в нас стала в три рази нижчою, ніж у країнах ЄС» [6]. Така тенденція сприяє занепаду української науки в цілому; відтворення наукових кадрів, а отже, і функціонування науки, її життєво необхідний зв'язок із виробничо-економічною сферою перебуває під загрозою, а з такими показниками йдеться, фактично, про становище на межі «вимирання».

Де саме, на якій ланці відтворення освітньо-наукових кадрів стається збій? Що саме, які чинники сприяють цьому і як можна вплинути на ситуацію в бік покращення? Ці питання, на нашу думку, є проблемними в цій галузі і чимало вітчизняних та зарубіжних (зокрема російських) науковців присвятили свої праці їх розв'язанню.

Попередні дослідження (наприклад, М. Винницького, О. Поповича, І. Булкіна, С. Балабанова, Б. Бідного, Є. Козлова, Г. Максимова, Є. Ніколаєва, О. Поліщук та ін.) розглядають проблему з кількох боків, а саме: вимоги до науково-педагогічних кадрів, фінансування аспірантури, мотиваційні чинники вступу до аспірантури, чинники, які сприяють тому, що аспіранти кидають навчання, тощо.

Зокрема, Михайло Винницький говорить про неефективне використання коштів на фінансування аспірантури, в результаті якого коефіцієнт корисності (відсоток успішних захистів) становить 30 %, і «щороку з бюджету витрачається понад 300 мільйонів гривень “на вітер”» [1] (на 2008 р.). При цьому респонденти з нашого попереднього дослідження [5] вказують на недостатню фінансову складову, яка змогла б утримати аспірантів на науковому шляху. А на 2016 рік зміни у фінансуванні «не лише позбавлять учених можливості самостійно визначати пріоритетні напрями наукових досліджень, а й узагалі поставлять під загрозу подальше існування науки в Україні» [3]. Також невтішна ситуація і щодо вимог до написання дисертацій, щодо порядку присвоєння вчених звань, зокрема в бік посилення, наприклад, збільшення мінімальної кількості публікацій, пред'явлення мовного сертифіката; ці чинники перетворюють «загалом гарну ідею створення стимулів до підвищення мовної кваліфікації

викладачів-науковців на профанацію» [4], не кажучи вже про корупцію.

На нашу думку, важливо розуміти, що відтворення наукових кадрів розпочинається з університетських лав, тому дослідження саме студентів має неабияку вагу в зазначеній проблематиці. Звісно, не всі наукові співробітники були аспірантами, але всі вони мають вищу освіту, а отже, були студентами. Тому в цій статті ми розглядаємо чинники мотивації до наукової діяльності в майбутньому у студентів 4 року навчання у НаУКМА. Метою є виявлення тих чинників, які відвертають студентів від наукового шляху. Завданнями є виокремити ті чинники, які не мотивують студентів найбільше, коли йдеться про рішення займатися науковою роботою в майбутньому. Практичне значення статті полягає у створенні підґрунтя для формування політики стимулювання наукової діяльності серед випускників бакалаврських та магістерських програм.

Виклад основного матеріалу. Для дослідження чинників, які впливають на вибір студентів 4 року навчання не продовжувати академічну кар'єру, було використано методи кількісного дослідження, а збір даних проведено за допомогою анкетування через мережу Інтернет (онлайн-форми Google). Вибірка є одноступеневою, її обсяг – 91 респондент із генеральної сукупності 538 студентів. Це дослідження не претендує на репрезентативне для студентів 4 року навчання, але надає можливість виявити певні тенденції та більше дізнатися про цю аудиторію. Слід зауважити, що більше зацікавленими в тематиці дослідження були студенти-економісти і в порівнянні з іншими факультетами більша кількість респондентів з цього факультету зголосилася на участь в анкетуванні (рис. 1).

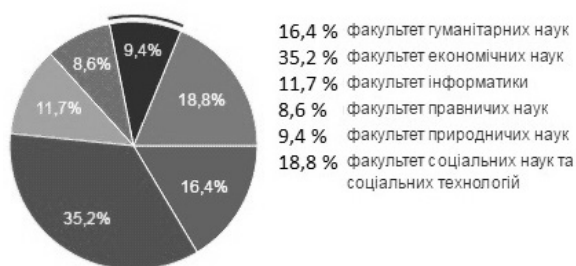


Рис. 1. Відсотковий розподіл вибірки студентів НаУКМА 4 р. н. за факультетами

Анкета складалася з 19 питань, які поділено на два блоки. Перший стосується демографічної інформації та особистих планів кожного студента щодо подальшого навчання, працевлаштування та академічної кар'єри. Другий блок присвячено питанню мотивації та чинникам, які

є визначальними для студентів при прийнятті рішення, чи продовжувати академічний шлях, чи ні. Список чинників було сформовано на основі результатів попереднього дослідження [5], і їхній перелік є таким:

- фінансування науки;
- стан науки;
- кар'єрний ріст для науковців;
- вимоги до науковців;
- заробітна плата;
- заохочення та премії за наукову роботу;
- престижність академічної кар'єри;
- відповідність витрачених сил/часу і отриманих результатів.

Зібрані дані було експортовано в комп'ютерну програму для оброблення статистичних даних SPSS.

За даними масиву, близько 47 % студентів НаУКМА зовсім не зацікавлені продовжувати навчання коли-небудь в аспірантурі на протилежну лише 2 %, які дуже зацікавлені. Якщо розділити респондентів на 3 групи («Зацікавлені», «Середньо зацікавлені» та «Не зацікавлені»), то співвідношення зацікавлених і незацікавлених стає ще більш вражаючим: 72 % до майже 10 %.

Що стосується планів на майбутнє, то студенти НаУКМА вирішили, що навчання на магістерській програмі є важливим, саме тому 35 % повідомили, що вступатимуть на магістерську програму в НаУКМА. Інші 23 % та 11 % також погодилися, що магістерську програму варто закінчувати, але не в НаУКМА, а за кордоном або в іншому українському ВНЗ. Отже, студенти НаУКМА хоч і заперечують свою зацікавленість в аспірантурі, утім, охоче планують навчання в магістеріумі. Це можна пояснити тим, що чимало роботодавців вимагають наявності закінченої вищої освіти. Тому зацікавленість у продовженні навчання, очевидно, не є прямою ознакою зацікавленості в майбутній науковій роботі, як це логічно мало би бути. Про це свідчать і такі дані: з 69 % тих, хто збирається на магістерську програму за кордоном чи в Україні, лише 15 % розглядають вступ до аспірантури.

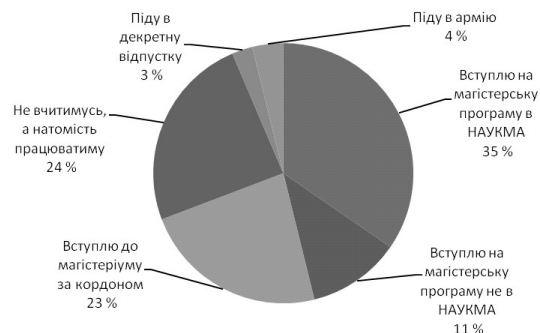


Рис. 2. Плани студентів після закінчення бакалаврату

Що ж відлякує молоді таланти йти в науку та розвивати її? Першою гіпотезою постала проблема заробітної плати в цій галузі. Саме тому питання анкети було сформульовано таким чином: «Чи займались би Ви науковою діяльністю, якби заробітна плата складала 10 тис. грн?». Можливо, цієї суми не вистачить для задоволення всіх потреб людини, але це є середньостатистична заробітна плата, наприклад, аналітика середньої ланки⁸.

22 % респондентів сказали, що готові займатись наукою за таку суму, 49,5 %, навпаки, заперечили можливість своєї академічної діяльності з такою зарплатою, а 28,6 % не визначилися. З цього випливає, що не варто керуватися грошима як ключовим чинником, оскільки, крім зовнішньої, людина також має внутрішню мотивацію.

На наступному етапі дослідження респондентам було запропоновано оцінити, наскільки окремі чинники мотивують чи не мотивують їх займатись академічною діяльністю (шкала від 1 «повністю не мотивує» до 9 «дуже мотивує»). Було обрано 8 чинників (фінансування науки, стан науки, кар'єрний ріст для науковців, вимоги до науковців, заробітна плата, заохочення та премії за наукову роботу, престижність академічної кар'єри, відповідність витрачених сил/часу і отриманих результатів), формулювання яких було нейтральним, щоб це не впливало на респондентів.

За результатами аналізу, поданими в табл. 1, 35 % студентів оцінили фінансування науки як таке, що не мотивує, і лише 7,5 % як таке, що дуже мотивує (крайні бали шкали). З цього випливає висновок, що студенти вважають фінансування української науки незадовільним. Беручи до уваги фінансову мотивацію, слід зазначити, що, незважаючи на попередню гіпотезу, не варто повністю нівелювати важливість цього показника. Стосовно такого показника, як стан науки в Україні, то близько 67 % респондентів незадоволені станом науки повністю або частково (початкові бали шкали 1-2-3). Кар'єрний ріст вважають таким, що не мотивує, 42,4 % опитаних 4-курсників (проти є трохи більше 2 % дуже мотивованих цим чинником респондентів). Це можна пояснити тим, що наука в Україні є ієрархічною інституцією, саме тому молодим науковцям важко знайти своє місце в цій царині. Вимоги до науковців відлякують від наукової діяльності 32 %, у той час як нікого з респондентів вони не заохочують (варто зауважити, що жоден із респондентів не обрав найвищі бали на шкалі 8–9). Імовірно причиною є бюрократія на шляху до захисту наукових робіт, відсутність прозорості щодо процесів, пов'язаних з науковою роботою для всіх наукових інститутів, та періодична зміна (а точніше, посилення) вимог до якості, оформлення робіт тощо. Заробітна плата не є мотиваційним тією чи

Таблиця 1. Співвідношення мотиваційних чинників (%)

Чинники мотивації	Повністю не мотивує	2	3	4	5	6	7	8	Дуже мотивує
Фінансування науки в Україні	35,0	10,0	17,5	6,3	6,3	6,3	7,5	3,8	7,5
Стан науки в Україні	26,7	24,4	16,3	5,8	12,8	3,5	4,7	3,5	2,3
Кар'єрний ріст для науковців в Україні	42,4	17,6	11,8	5,9	9,4	4,7	4,7	1,2	2,4
Вимоги до науковців	32,9	11,8	15,8	13,2	10,5	11,8	3,9	0,0	0,0
Заробітна плата науковців	47,7	19,3	11,4	4,5	6,8	1,1	3,4	1,1	4,5
Заохочення та премії за наукову роботу	33,8	17,5	11,3	11,3	13,8	2,5	3,8	3,8	2,5
Престижність академічної кар'єри	24,7	12,9	16,5	8,2	11,8	7,1	10,6	5,9	2,4
Відповідність витрачених сил/часу і отриманих результатів	39,8	13,3	8,4	15,7	7,2	4,8	3,6	2,4	4,8

Зважаючи на те, що попередньо ми з'ясували, що ключовим чинником не є грошова компенсація, то логічно припустити, що стан науки, вимоги до науковців та відповідність часу та сил демотивують студентів найбільше, тоді як престижність кар'єри, заохочення преміями та зарплата не лякають зовсім або лише частково.

іншою мірою чинником для 78,4 % респондентів, натомість мотивує цей чинник 9 % (взято суму відсотків відповідей на альтернативи 1-2-3, цей варіант розподілу взято з табл. 2). Отже, це свідчить про те, що заробітна плата науковця не задовольняє їхні очікування. Понад 50 % респондентів вважають, що заохочення та премії за наукову роботу не є тим чинником, який суттєво приваблює у сфері наукової діяльності. Престижність

⁸ За даними сайту з пошуку роботи www.rabota.ua.

академічної кар'єри визнали не мотивуючою тою чи іншою мірою 54 % (і мотивує цей чинник близько 19 % опитаних), при цьому понад 40 % зазначили, що чинник «Відповідність витрачених сил/часу і отриманих результатів» повністю не мотивує (натомість близько 5 % респондентів він дуже мотивує).

Якщо подивитися розподіл відповідей на альтернативи «повністю не мотивує» для зазначених чинників, то можна їх порівняти за кількістю респондентів, що обрали ці відповіді. Так, найбільше не мотивують студентів чинники зарплати, кар'єрного росту та відповідності сил та часу отриманим результатам. Отже, наша гіпотеза підтвердилася лише частково (відповідність часу та сил не мотивують студентів найбільше), а більшою мірою спростувалася (наприклад, що зарплата не буде серед тих чинників, які не мотивують студентів). При цьому відсоток тих, хто обрав відповіді «Дуже мотивує», настільки малий, що важко говорити про те, чи ці чинники справді мотивують студентів за такого підходу.

Якщо згрупувати бали шкали й утворити 3 категорії (відповіді 1-3 – «Не мотивує», 4-6 – «Середній рівень мотивації, або ж важко сказати, не визначилися», 7-9 – «Мотивує»), то зможемо отримати більш адекватну картину для порівняння. Результати подано в табл. 2.

Утім, у середній категорії маємо в середньому чверть респондентів, з якими можна працювати, щоб покращити показники чинників, особливо це стосується престижності академічної кар'єри, де найменший відсоток респондентів обрали відповіді щодо того, що цей чинник їх не мотивує.

З отриманих даних можна зробити висновок, що, незважаючи на той факт, що переважна кількість студентів не займатиметься науковою роботою, якщо їм запропонують на сьогодні досить пристойну (особливо для державного сектору) зарплату, але при цьому 78 % респондентів обрали заробітну плату як чинник, що не мотивує. Це може означати, що матеріальні цінності не є визначальними для студента при прийнятті рішення, чи займатись наукою, але, з іншого боку, низька заробітна плата може відлякувати молодих науковців, адже, окрім амбіцій та покликання, людина змушена обирати те, що найбільше задовольнить її потреби. Тут виникає парадокс: з одного боку, заробітна плата не є визначальною, а з другого – три чверті опитаних усе-таки цікавлять заробіток. Поєднання таких чинників, як заробітна плата, зацікавленість у роботі, зворотний зв'язок щодо результатів виконаної роботи, є ключовим для створення умов, які сприятимуть мотивації займатись науковою діяльністю. Також бажання рухатись кар'єрними сходинками та досягати поставлених завдань

Таблиця 2. Перекодоване співвідношення мотиваційних чинників (%)

Чинники мотивації	Не мотивує	Не визначилися, або середній рівень мотивації	Мотивує
Фінансування науки в Україні	62,5	18,9	18,8
Стан науки в Україні	67,4	22,1	10,5
Кар'єрний ріст для науковців в Україні	71,8	20,0	8,3
Вимоги до науковців	60,5	35,5	3,9
Заробітна плата науковців	78,4	12,4	9,0
Заохочення та премії за наукову роботу	62,6	27,6	10,1
Престижність академічної кар'єри	54,1	27,1	18,9
Відповідність витрачених сил/часу і отриманих результатів	61,5	27,7	10,8

Трійка лідерів чинників, що не мотивують, за цього підходу трохи змінилася. Так, зарплата і кар'єрний ріст залишилися, а місце відповідності сил і часу зайняв чинник стану науки в Україні. При цьому в категорії «Мотивує» серед лідерів можна побачити престижність академічної кар'єри, фінансування науки та відповідність витрачених сил і часу та отриманих результатів. Суттєва різниця між відсотками в крайніх балах шкали не дозволяє стверджувати, що ці чинники справді можуть виступати мотиваційними, і це дає підґрунтя для проведення дослідження про демотивацію студентів.

є для студентів важливою складовою кар'єрного шляху. Як ми зазначали, кар'єрний ріст є внутрішньою мотивацією студента, тому з цим чинником пов'язані такі речі, як пріоритети, амбіції, розвиток професійних навичок студентів. Відповідність часових/силових затрат та результатів варто прив'язати до попереднього показника, адже, якщо студент не отримує «винагород» у вигляді результатів, які можуть принести йому моральне задоволення, вищу позицію на кар'єрних сходинках або визнання колегами чи керівництвом, то тоді будь-яка справа може стати демотиваційною.

Чинник престижності повністю не мотивує майже п'яту частину студентів, і з-поміж усіх чинників він є найменш значним. Цей показник свідчить про те, що у студентів не сформовано уявлення про те, що така робота є престижною у суспільстві, тож може йтися і про відсутність схвалення сфери цієї роботи з боку оточення.

Цікавий парадокс ми виявили і в тому, що зацікавленість у навчанні в аспірантурі не корелює з планами щодо здобуття наукового ступеня, як це можна було б логічно очікувати. Коефіцієнт кореляції прямує до нуля та виявився незначущим як для перекодованої на три групи змінної (див. у табл. 3 «Групи зацікавленості у навчанні в аспірантурі»), так і для початкової 9-бальної псевдометричної змінної «Наскільки Ви зацікавлені навчатися в аспірантурі?». Розподіл відповідей подано в табл. 3.

Таблиця 3. Співвідношення зацікавленості навчання в аспірантурі з планами здобуття наукового ступеня (%)

Групи зацікавленості в навчанні в аспірантурі	У майбутньому Ви плануєте працювати над здобуттям наукового ступеня?			
	Так	Ні	Ще не думав/ла про це	Всього
Зацікавлені	2,2	60,4	9,9	72,5
Середньо зацікавлені	5,5	44,4	77,7	17,6
Не зацікавлені	5,5	1,1	3,3	9,9
Всього	13,2	65,9	20,9	100

Відсутність очікуваного зв'язку може свідчити про те, що для студентів навчання в аспірантурі становить якийсь окремих вид навчання, який не обов'язково (або й зовсім не) приводить до наукового ступеня. З одного боку, аспірантура може допомогти хлопцям уникнути армії, з другого – для дівчат це може стати чудовою можливістю залишитися в професійному житті під час декретної відпустки (час навчання в аспірантурі, якщо вступати одразу після закінчення магістратури, припадає на найефективніші репродуктивні роки в жінок та на призовні роки для чоловіків).

З іншого боку, такий результат свідчить і про те, що, ймовірно, у студентів не сформований логічний зв'язок аспірантури, написання наукової роботи і подальший її захист. Аспірантура може виглядати для студентів як продовження саме навчання (а не початок наукової роботи), не обов'язковий, але з деяких боків привабливий спосіб продовження студентських років (як-от вища, в порівнянні зі студентською, стипендія, можливість піти в будь-який момент без особливих втрат, академвідпустка чи відпустка по догляду за дитиною, відсутність впливу на можливості подальшого працевлаштування (на відміну від диплома про вищу

освіту, який вимагають роботодавці), отримання місця в гуртожитку тощо). Не виключено також і те, що такий погляд склався через брак адекватної інформації, спрямованої роботи з боку викладачів, адміністрації університету та ін. Отже, вплив чинників, які ми розглядали вище, може бути спотвореним.

Але при цьому існує кореляція між зацікавленістю працювати за спеціальністю та навчатися в аспірантурі. Так, коефіцієнт кореляції між ними дорівнює 0,336 на рівні значущості 0,001, що позначає зв'язок середньої сили.

З цього випливає висновок, що на бажання студентів продовжувати академічну кар'єру може вплинути зацікавленість у спеціальності та бажання працювати за своїм фахом.

Якщо припустити, що бажання навчатися в аспірантурі є ознакою того, що людина хоче

Таблиця 4. Кореляція між зацікавленістю навчанням в аспірантурі та роботою за спеціальністю (за Пірсоном)

Питання	Чи зацікавлені Ви працювати за спеціальністю?
Чи зацікавлені Ви навчатися в аспірантурі?	0,336
Рівень значущості	0,001
Кількість респондентів	91

продовжувати академічну кар'єру, то найсильніший зв'язок з цією змінною мають вимоги, престижність та кар'єрний ріст, що пояснюється тим, що спрощені вимоги до написання та публікації наукових робіт можуть мотивувати студентів. Також визнання серед колег та в професійному колі, можливість рухатися кар'єрними сходинками та досягати поставленої мети в науковій діяльності можуть сприяти посиленню зацікавленості студентів наукою. Своєю чергою, такі чинники, як фінансування науки та захоплення преміями, мають слабкий зв'язок та відповідно не мають зв'язку, що вкотре пояснює, що гроші не є такими суттєвими та визначальними для студентів, які вирішують, чи займатися наукою, чи ні.

Висновки

Проведене нами дослідження мотиваційних чинників впливу на рішення студентів 4 року навчання бакалаврату НаУКМА показує, що зацікавлених у науковій роботі є дуже мало (понад 72 % не зацікавлені проти трохи менше 10 %, які зацікавлені), і переважна кількість студентів не займатиметься нею, навіть якщо їм запропонують зарплату у 10 тисяч гривень. При цьому більше ніж три чверті респондентів вказали на зарплату як на чинник, який повністю або частково не мотивує при прийнятті рішення займатися науковою роботою чи ні (разом із чинниками кар'єрного росту та стану науки в Україні, які становлять трійку чинників, що найменше мотивують).

Отже, можна спостерігати парадокс, коли матеріальна складова не є визначальною, але низькі зарплати в державному секторі (до якого належать і наукові інституції та НаУКМА зокрема), відлякують студентів як потенційних молодих науковців.

Також важливою проблемною зоною виявилося й те, що зв'язок між зацікавленістю навчатися в аспірантурі та в роботі над здобуттям наукового ступеня не простежується на рівні 0,05. Це свідчить про брак уявлень у студентів про те, чим є аспірантура та з якою метою туди вступають. Можливо, саме поняття «навчання» дезорієнтує студентів, але в цілому необхідна цілеспрямована просвітницька та роз'яснювальна робота зі студентами з боку потенційних наукових керівників, адміністрації університету тощо.

На нашу думку, поєднання сприятливих умов у тих сферах, де спостерігається найменша мотивація у студентів (зарплата, кар'єрний ріст, відповідність сил і часу отриманим результатам тощо), може сприяти виправленню ситуації на краще, а нові дослідження студентів (зокрема щодо причин та чинників їхньої демотивації займатися науковою роботою) допоможуть краще зрозуміти плани та життєві і професійні орієнтації цієї аудиторії для подальшої плідної співпраці з університетом.

Список літератури

1. Винницький М. Впровадження третього циклу вищої освіти – ключ до успіху Болонського процесу / Михайло Винницький // Вища школа. – 2008. – № 12. – С. 20–27.
2. Іщенко І. Формування наукового світогляду та популяризація наукових знань: проблеми, ризики, перспективи. Аналітична записка [Електронний ресурс] / І. Іщенко // Національний інститут стратегічних досліджень при Президенті України. – Режим доступу: <http://www.niss.gov.ua/articles/1650/>. – Назва з екрана.
3. Микитюк Т. Перемога чи капітуляція: сучасні реалії бюджетного фінансування української науки [Електронний ресурс] / Тарас Микитюк. – 2015. – Режим доступу: <http://commons.com.ua/protesti-nan-ukrayini>. – Назва з екрана.
4. Ніколаєв С. Про нову версію порядку присвоєння вчених звань і про вчені звання як такі [Електронний ресурс] / Євген Ніколаєв. – 2015. – Режим доступу: <http://education-ua.org.ua/articles/482-pro-novu-versiyu-poryadku-prisvoennya-vchenikh-zvan-i-pro-vcheni-zvannya-yak-taki>. – Назва з екрана.
5. Поліщук О. О. Наука у дослідницькому університеті: чому аспіранти залишають роботу над дисертаціями? / Ольга Поліщук // Вісник Одеського національного університету. Соціологія і політичні науки. – 2012. – № 17, вип. 1. – С. 60–69.
6. Попович О. Так як же нам быть с наукой? [Електронний ресурс] / Попович Олександр, Булкін Ігор. – 2015. – Режим доступу: <http://commons.com.ua/neveselye-strochki>. – Назва з екрана.

O. Polishchuk, D. Batalova

MOTIVATION FACTORS OF THE NaUKMA 4TH YEAR STUDENTS TO OPT FOR SCIENTIFIC STUDIES

As the title implies, the article describes the factors of students' motivation to start their scientific studies in future. Much attention is given to such factors as salary, prestige, career, requirements, situation with the science branch in Ukraine and other countries, and how these motivate or demotivate the students.

In addition, the paper presents immediate plans of students: a significant part of them are going to continue their education on master programs. At the same time, only a small part of respondents reported they would be interested in postgraduate studies. The authors conducted research to explain the students' behavior motivation.

The study sample consists of 91 students of all the departments of the NaUKMA.

As a result of the research, the authors substantiate that most of the students are non-motivated, with factors mentioned above. There is a significant gap between motivation and non-motivation indicators, and this is a key why the further research on the subject of students demotivation will be essential.

A large part of the respondents still belong to the "in between motivation" category, so there is a need in stimulating the students to opt for the academic career or scientific work in future. The article is a great help to look deeper into students' motivation and to create an effective stimulation programme on this basis.

Keywords: students' motivation, scientific work, postgraduate studies.

Матеріал надійшов 24.05.2016